

## El pintor Rafel M. Padilla

La pintura d'en Padilla, afiliada al que podríem dir-ne avui ja el naturalisme tradicional del paisatge té, com a finalitat principal, el copsar la latència dels espectacles de la natura. Cal dir que en aquesta exposició que suara l'artista ha tingut oberta a les Galeries Laietanes, aquesta finalitat és aconseguida en alguns casos amb tal plenitud, que no dubtem en qualificar aquestes obres, ara exhibides, com les millors que han sortit del pinzell del nostre artista.

Nostre diem, malgrat l'origen malagueny del pintor Padilla, perquè aquest des de la seva primera joventesa ha viscut a Barcelona, i no solament s'ha format aquí en l'ofici, sinó que s'hi ha format en esperit; i el seu nom, prou conegut en el nostre món artístic, és el d'un pintor català, i catalana la seva pintura, amb tots els caràcters que les directrius assenyalades per la tradició i la influència francesa moderna han determinat en l'art modern de la nostra generació.

De conjunt, la impressió que es produeix en visitar l'exposició Padilla, és la de què l'artista ha donat un pas molt en ferm en la seva carrera. De sempre hem considerat a Padilla com un temperament extraordinàriament dotat per a la pintura. El seu esperit, agut i sensible, cospa el caràcter i la vida de les coses amb una rapidesa típica dels vers pintors, i en elles per això hi hem trobat sempre (fins en aquelles de la joventesa), un punt d'interès, un fragment profundament vist i meravellosament copsat, un tros intens, tan intens com pugui ésser la pintura dels millors artistes del seu temps. Però en aquestes pintures d'abans, en Padilla s'hi mostrava gairebé sempre com inferior a si mateix. El tros intens, el punt ple d'emoció i de força era com un to al qual molt sovint el reste de l'obra no obeïa, com si no seguís la marxa d'aquell diapassò, o com si la veu es fadigués d'aguantar aquella altisonància que la força del seu temperament artístic creava, i que per una mena d'abúlia o per un defecte d'inconstància en la permanència en aquell «estat de gràcia» l'obra es diluïa en grises indecisions, quan no queia en alguna que altra banalitat, sempre salvada, però, per una *tenue* de veritable artista que ha fet tothora estimable la seva pintura.

Recordem com un exemple eloqüent, del que suara deïem, la sèrie de teles sobre temes de «Port de la Selva» que ens va mostrar en la seva darrera exposició a «El Camarin». L'artista allí, en la visió renovada del paisatge de la nostra costa brava, on havia pintat molt de jove, hi sentí palpar inquietuds molt vives. La seva pintura s'afinà i s'omplí de transparències. Trossos exquisits de matèria pictòrica s'oferien ca i lla de les seves teles. Certes veritats fonamentals de les quals l'avantguardisme fa un sistema, eren trobades pel pintor i expressades amb una justesa i una vivacitat extraordinària; però, de conjunt, l'exposició donava la sensació d'un art poc apretat, poc fet, descuidat a vegades, i en mig del qual brillaven



ENRIC CASANOVAS, escultor. — «La poesia.» Estàtua del Monument a Joan Alcover a Mallorca (bronze).

### Una estàtua d'en Casanovas

L'escultor Enric Casanovas acaba de donar-nos una nova exquisitat del seu cisell amb l'estàtua de «La Poesia», destinada al monument que l'illa de Mallorca dedica al seu gran poeta Joan Alcover.

L'art de n'Enric Casanovas ha aconseguit en aquesta obra una magnífica concreció del seu tipus femení, i ens ha donat plasmada la idea de la poesia d'una manera que constitueix una veritable honor per a l'escultura del nostre moment.

Les estrofes precises, fresques i saboroses de pensament de Joan Alcover tenen un just paral·lel en aquesta figura, plena de precisions, de frescors i de substàncies íntimes.

Enric Casanovas, amb ella, aferma la posició que ocupa en els primers rengles de la nostra escultura.

punts d'intensitat pictòrica de gran força, per a fer l'artista responsable de certes negligències que s'hi podien constatar.

Això veníem a dir-li en comentar la seva obra, i, en Padilla, diria's que ara es venja a si mateix portant

a l'exposició una tela del Port de la Selva, de tons vinosos, que és, al nostre entendre, una obra culminant dins la seva producció artística. Tota d'una peça, tota unida com un sol alè, tota sostinguda a un to d'inspiració i d'intensitat eleva-

díssims, ella corona no ja la sèrie de pintures «Selvatanes», sinó tota l'obra de l'artista, i en ella hi ha, al nostre modest jui, tot el que cal, i en sobra, perquè el nom d'en Padilla figuri en els primers noms dels artistes de la seva generació.

En Padilla ha «apretat» la seva tècnica i ha treballat ara més fort que mai. Ha fet el que mancava a la seva pintura per a ésser la pintura d'un mestre veritable. Ha advertit que la gràcia del seu composicionisme fàcil i el seu sentiment innat de poeta no eren pas tota la pintura, i després d'anys de tractar-se amb la pintura, amb les intimitats que dona la constància, ha arribat al descobriment pràctic (que ha d'ésser fill d'una experiència directa i que no pot ésser fill d'un precepte) de què la pintura del paisatge és no sols el seu ritme i la seva harmonia, sinó que és també, i principalment, o millor dit encara, fonamentalment, la seva latència vital, la seva palpitació orgànica, la seva realitat vivent i onejant sota el gran sospir de les coses, com onejants són les formes del cos humà al ritme del sospir que fan els homes.

Heu's aquí el gran secret que tots els mestres del paisatge han arribat a descobrir per experiència directa. Quan un pintor ha arribat a sentir el brunzir de la vida en les coses aparentment immòbils i indiferents que pinta; quan les serres que s'onduelen a l'horitzó llunyà i els arbres que s'arabesquen en contorsions de branques i esborralleig de fullatges són vistes com organismes latents; quan ha descobert que la llum de l'hora és un estat al qual cada cosa s'incorpora amb una transformació acordada del llur caràcter individual; quan ha comprès que un cel és un punt de relació de tots els elements del quadre, i que l'ombra que es projecta damunt del cos té una corba que com una fibra l'uneix a tot el sistema general de l'obra, aleshores comença l'hora de la plenitud, aleshores comença el menyspreu del bonic banal i ve la tècnica «apretada», la fogositat cenyida per la comprensió que obra camí a través de les realitats fins a penetrar-les, fins a conivir-les, fins a fer de la matèria pictòrica una mena de verb d'elles mateixes.

Heu's aquí ço que Padilla ha descobert, i per això el seu art «sent» la plenitud, la gravetat de les coses macisses, i es mostra amb l'aplomada correcció de les coses treballades amb el sentiment i el coneixement.

No direm pas d'aquesta o l'altra tela. Les dues pintures amb les torres de la catedral de Màlaga i el port de la ciutat al fons, són eloqüents en aquest punt. La qualitat de les coses és en elles expressada amb una insistència entenimentada i viva. La tècnica de l'artista en els trossos de sòcol del vell cloquer és apurada, segura, intensa. L'ofici triomfa i l'alè de la veritat hi palpita. Jardins florits on les dificultats s'ofereixen al pintor com un problema de tècniques que ordenadament es resolt i es desenrotlla; represes dels vells temes de la Costa Brava, amb muntanyes i marines de color violeta, reflectint l'infinit acla-





riment dels cels que la tramuntana escombra. Qualitat dels cossos i dels fenòmens atmosfèrics, tot ho ha dit l'artista en aquesta exposició que no sols aferma els prestigis que tenia guanyats, sinó que el posa en el rengle dels mestres de la nostra generació.

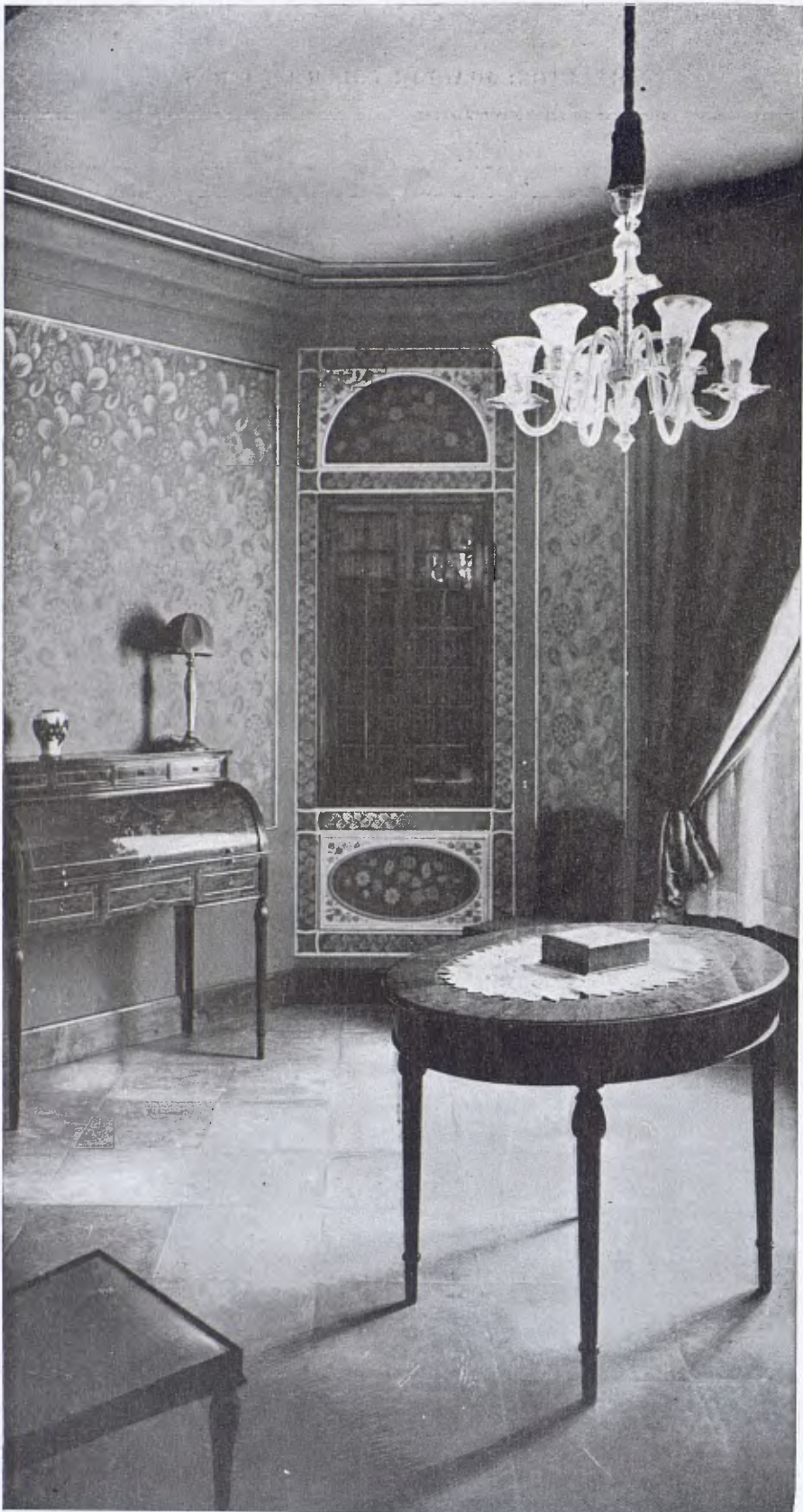
JOAQUIM FOLCH I TORRES.

## Els mobles d'en Badrinas

El moblista Badrinas ha tingut oberta a les Galeries Laietanes una exposició dels seus mobles. Badrinas una vegada més, en mig dels espaterrantismes estilístics a la moda del dia, ha donat una nota justa i personal del que ha d'ésser l'art del moble; art on el sentit comú hi té més feina que les mateixes eines que el creen; art on s'hi entrebanca tot seguit el qui no té una mà segura i un seny guaiador que eviti l'anar més enllà de la solta i el perdres pels viaranyes de les solemnitats teatrals i dels aspectes escenogràfics que tant atreuen a la nostra burgesia, enamorada avui dels «mobles del temps de Don Quijote» com els qualificaba no fa gaire una gentilíssima núvia il·lusionada amb l'instal·lació del seu pis.

Badrinas una vegada més ha donat un exemple i ha senyalat un camí. Badrinas és avui un dels escassos, potser l'únic moblista que no fa mobles d'estil. Ell ens presenta les seves obres, fruit personalíssim, ple de la més aguda modernitat i alhora substancial de no sé quin aire encisador de cosa tradicional i nostrada. Belles marqueteries i entallats que l'exquisit decorador Obiols dibuixa i colora, plafons de fusta llisos, lluint tots els prestigis de la noble matèria amb que són fets. En obrir-los, tan moderns com són, dirieu que hi sentiu aromes de record de velles padrines mortes, i discreteigs pretèrits que ens duen l'aire d'aquells temps romàntics plens de solta i de llisors eloqüents i gracioses.

I això que hi ha de literari en aquests mobles, és, com ho és la bellesa en tota obra d'art, no pas un partit prè de l'artista en posar-se a crear l'obra, sinó un resultat, una pura floració de la solta, una conseqüència fatal i inevitable de la exquisida atenció en què formes i plans i caires i entregues dels elements constituents del moble vénen a resoldre's; cura exquisida del cantellet



BADRINAS. — Sala a la Casa «Sol i Mar» (Caldetes).

i el junt; del biaix i la recta; de les betes de la fusta i del to dels ornaments. Solta, solta i solta; heu's aquí el secret d'aquest art; heu's aquí el que fa l'encant dels mobles d'en Badrinas.

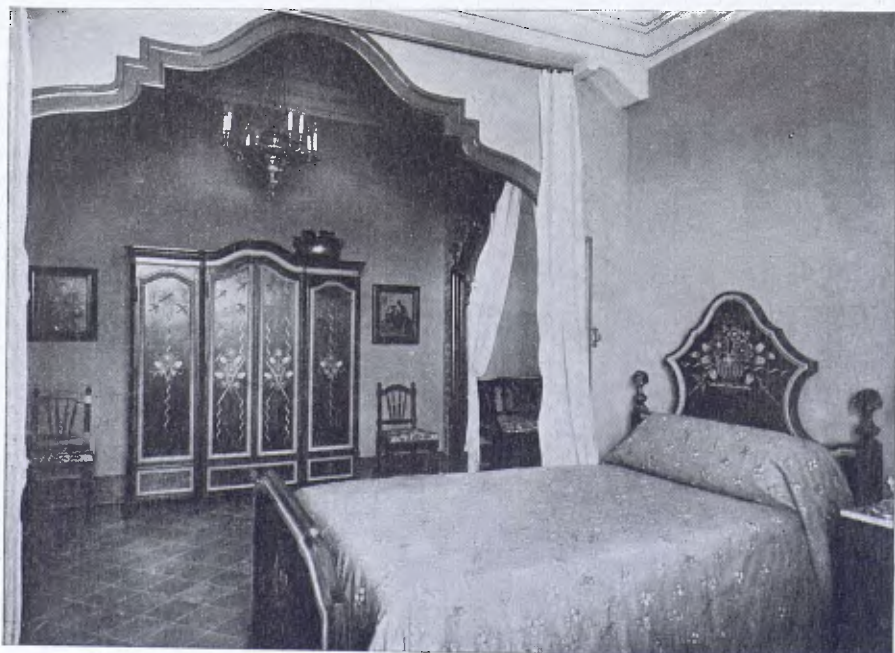
Els vénen, però, llargament preparats per una sòlida educació tècnica que constitueix el principal objectiu de la llarga estada del nostre artista en terres alemanyes, abans de la gran guerra. Elles vénen nodrides per una participació constant de l'artista a totes les dèries del nostre moviment de restauració espiritual. Ell ha flairat i ha tantejat tots aquests bells problemes de ço que anomenem art nostre, i ha copsat en els seus estudis atents i penetrants, la sabor i la olor dels vells amoblaments familiars de les nobles cases de la terra. Era a Terrassa que un dia seguia amb ell els interiors de les més velles famílies industrials, on es guarden com un títol de noblesa les sales guarnides d'estil Imperi, i els dormitoris del temps romàntic, olorosos de la bona caoba de Cuba, que duïen els heroics bergantins d'amples veles cap a les nostres costes. Era un altre dia que, damunt dels murs blancs d'una noble masia, ullprenia la silueta dels vells canteranos i dels armaris de Girona i dels llits olotins tots pintats de coloraines florides; i en el seu interior això es pastava. La seva sensibilitat exquisida treballava aquest llevat, i les línies tobes s'inquietaven a l'embat d'un sentit de modernitat justíssim, indispensable a la vitalització de les coses; i naixien aquestes encisadores creacions d'ara, simplifications elaborades a través d'un procés llarg de supressions destinades a determinar, i a accentuar si cal, l'essencial dels cossos que edificaba. Tasca delicada de cenyidor que depura sense eixugar, que simplifica sense excloure, per mitjà d'una selecció del que és supèrflu i del que és estructural.

Així surten de polides i gentils les peces dels seus mobiliaris, com un diamant ben tallat, plenes de precisions i d'intims lluyenteigs, gracioses com una noia ben neta i endreçada a qui brilla la pell a còpia de rentar-la amb aigua fresca, sense un postís ni un maquillat inútil i amb una flor al pit, única joia, com són ara les marqueteries del nostre Obiols, el patró de la gentilesa nostrada, el que ha trobat el to just de la gràcia catalana.

Déu ens en dongui forces d'artistes com aquests. La fardassa eba-

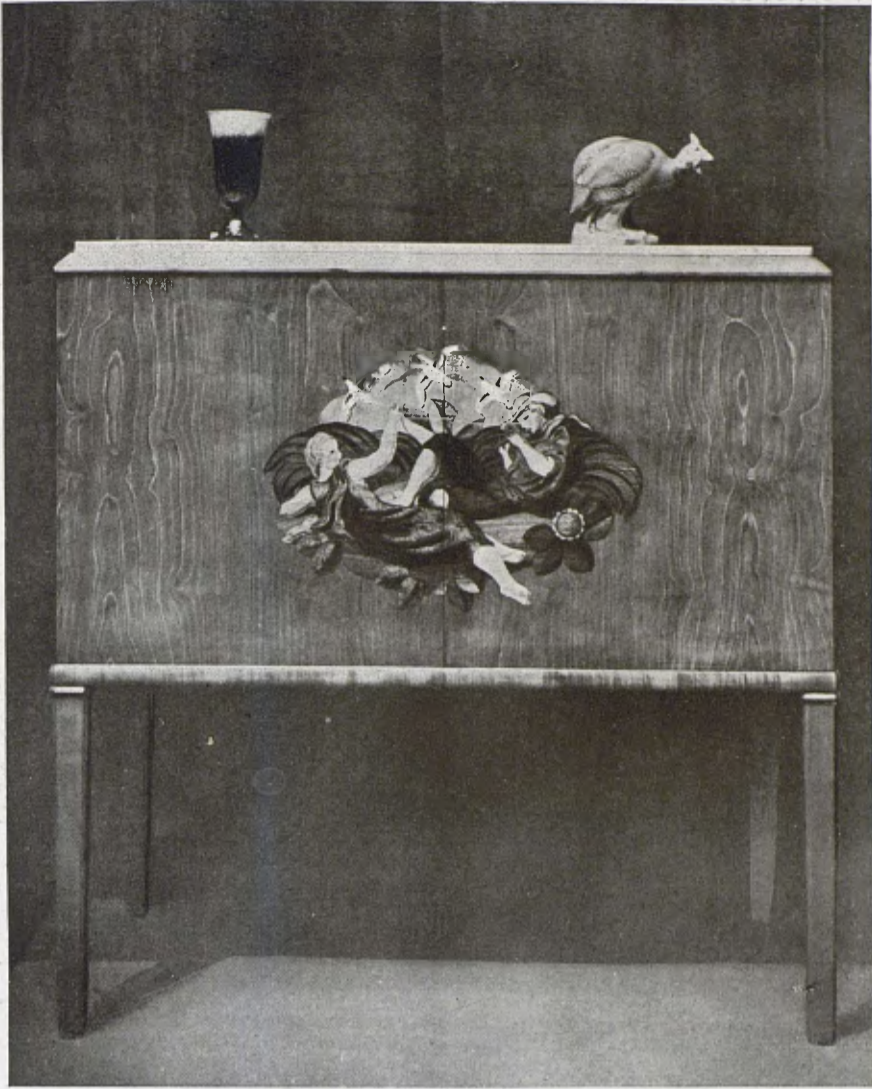


BADRINAS. — Hall a la Casa «Sol i Mar» (Caldetes).



BADRINAS. — Dormitori a «Sol i Mar» (Caldetes).





BADRINAS. — Ccn sola (Marqueteries d'Obiols).

nística que invadeix pisos i pisets, palaus i torretes, amb un trist enrenou d'estils que van endoina; amb Lluïsos i Imperis i Renaixences llustroses i grasses de banalitat, potser en patiria, i la casa deixaria d'ésser un teatrot mal guarnit per a convertir-se en un deliciós recer on els mobles fan bona companyia. Companys útils i humils els qui la gràcia ve de la utilitat i de les bones i clares disposicions, en què es presten a omplir-la. Sans de cos, per la seva

estructura simple i neta. Olorosos de la bona fusta que els aguanta, llisquets i precisos en la pràctica de tots els seus elements movibles i adornats d'una mica de joia ornamental discretament posada amb quatre pampel·lugues d'ales d'ocells i de faldeïllins de noia primerenca. Heu's aquí com els voldríem els mobles de la nostra gent d'avui. Heu's aquí com són els mobles d'en Badrinas.

JOAQUIM FOLCH I TORRES.

### Ni academicisme ni avançada

La reacció contra l'academicisme en art s'ha imposat arreu del món d'una manera tan absoluta, que la pintura preferida i mimada del públic aficionat i de la crítica oficiosa és la pintura de recerca i experimentació coneguda generalment per la vaga denominació de pintura moderna.

Som lluny ja dels temps de la refutació de l'«Olimpia» de Manet, i l'esperit que l'ambient academicista d'aleshores llençava lluny del cenacle dominant i consagrat ha triomfat plenament.

Iniciada la pintura moderna per homes d'una aguda percepció dels valors eternals de la pintura, estem contemplant amb engúnia l'esgotament de la seva posició inicial, i aquella actitud deslliuradora la veiem desvirtuada i ensopida en nombrosos sectors de la producció que s'anomena avançada.

L'academicisme volgué produir artistes per síntesi de la mateixa manera que la química ha produït cosos naturals sintètics. Analitzant les obres dels grans mestres se n'ha cospat els elements tècnics i artístics que les componen. S'ha cregut que

sotmetent l'esperit d'un home a les influències sistemàtiques i ordenades d'aquests elements es produiria un artista. Donant-li lliçons i cursos de colorit, dibuix de l'antic i del natural, teoria i història de l'art, anatomia, perspectiva, etc., s'arribaria a formar l'aptitud per a la creació artística. Els resultats són prou coneguts i no solament com a experiència d'un període curt de proba; són resultats que registra i analitza la història de les tres o quatre últimes centúries de pintura. I d'igual manera que el vi sintètic, producte de les encaparrades especulacions dels químics, és una cosa horrible al gust, sense paladar i sense aroma, així també l'art acadèmic és una cosa horrible per l'esperit, sense intensitat, ni gràcia, ni vibració creadora.

Era precis reaccionar d'això una vegada més seguint la llei de moviment de pèndola que governa les manifestacions de l'ànima col·lectiva, tant les polítiques com les artístiques com les socials. Però la reacció contra l'academicisme que en èpoques passades era portada i sostinguda per individualitats fortíssimes, en la nostra època de perio-

disme, de divulgació, de marxant amb sala d'exposicions oberta a tothom, ha esdevingut a últimes hores un moviment amplíssim en el qual s'exerciten tota mena de temperaments i d'intel·ligències que li donen un caràcter caòtic i grotesc, caòtic en l'aportació dels que tenen un temperament, grotesc en l'aportació dels mediocres.

Posats a resoldre el problema plantejat per la falta de vida i d'intensitat de la pintura acadèmica, la pintura moderna en cada u dels seus adeptes no ens ha donat encara més que orientacions fragmentàries que han volgut desconèixer la totalitat de valors que componen una bona pintura.

L'impressionisme — i em refereixo al més característic, l'impressionisme de Monet — l'impressionisme, doncs, i la seva degeneració el puntillisme, es preocuparen quasi únicament del color. El fauvisme degrada ja el color, i com a element plàstic només ens dona una preocupació per la matèria. Cézanne canvia d'orientació i ho sacrifica tot als valors, i per consegüent a l'estructura. La pintura per aquest camí es va intel·lectualitzant, i quan arriba al cubisme, els que en fan, plàsticament no s'orienten més que cap a la composició, l'ordenació de plans esquemàtics i taques arbitràries.

Els canvis es succeeixen d'una manera vertiginosa i estèril. Cap de les solucions ni de les inquietuds de la manera precedent ha sigut incorporada a les recerques de la manera nova. Cap orientació en el sentit global de la producció d'una obra perfecta de pintura s'ha produït encara en les individualitats ben dotades que han aparegut en el camp de la pintura de tot arreu. Enç han ensenyat com a obra definitiva l'esbós, la nota, la primera fase d'un quadre, tot allò

que en les bones èpoques de la pintura quedava amagat i oblidat en els tallers dels artistes.

I ha sigut tan rodona l'aparició, èxit de crítica i de marxant, i proselitisme d'aquestes escoles, que totes han conegut, tan joves, la fase decadent, la fase — oh ironia de la sort —! academicista. L'obra de Monet, la de Renoir, la de Cézanne, la de Picasso, etc. han sigut analitzades fredament i se n'han cospat els elements que les componen. I aquests elements han sigut imitats, repetits, en multitud d'obres que han omplert les exposicions d'art modern, i també — oh gosadia de l'epítet —! les exposicions dites d'avançada, produint una cosa horrible per a l'esperit, sense personalitat, ni intenció, ni gràcia, produint una cosa grotesca.

Es dibuixa ja en l'ambient de casa nostra una reacció contra aquest estat decadent de la pintura. Els millors d'entre els nostres pintors, els de més esperit, van abandonant el culte de la novetat i de la pensada, i entrats pel camí de l'elaboració integral de l'obra d'art, ens mostren en les seves obres més recents una preocupació perquè no s'escapi cap dels valors imprescindibles en una pintura bona. Composició, color, dibuix, estructura, calitats, matèria, pinzellada, gust, emoció, són valors que no han d'excloure's mútuament. Es clar que segons sigui el temperament de cada u, d'aquesta sèrie de valors alguns adquiriran d'una manera espontània la primàcia damunt dels altres. L'oposició, per exemple, entre pintors de la forma i pintors del color, segons sigui l'un o l'altre qui domini en l'obra, per la seva rel humana sembla que ha d'ésser eterna. Però ni forma sense color, ni color sense forma, ni estructura sola, ni composició a ultrança, poden satisfer a un públic enamorat de debó de



BADRINAS. — Calaixera secretera en caoba (Marqueteries d'Obiols).





«Paisatge de la Selva», per R. M. Padilla (Galeries Laietanes).

les belles arts, ni a cap pintor que senti sense mistificació l'imperatiu de la seva obra.

Amb una mica més que els artistes catalans mirin dintre seu per a buscar allí únicament la plàstica de les coses, amb una mica menys que mirin el que fan els pintors de París, i amb una insaciable recerca del concepte general de cada un dels valors d'idea i d'ofici que integren el difícil art de la pintura, que no poden ésser

inculcats d'una manera freda des de fora com en el procediment acadèmic, ni poden ésser negligits i bandejats en part com en la pintura moderna; si ens atenem als temperaments innegables que hi ha entre la nostra gent que pinta, jo crec que els catalans podríem resoldre el problema de síntesi i plenitud que va plantejar un dia l'impressionisme, i que encara està enlaire.

JOSEP COMELLAS.

### «La Nova Revista» de Josep M.<sup>a</sup> Junoy

Hi ha la revista de combat, follament entusiasta i eixelabrada-ment fogosa; la revista de combat que cau sovint dins una hipertròfia de la destrucció, que l'embranchida ve- hement de la joventut fa excusable.

Hi ha la revista d'idees, exacerbada-ment doctoral i fredament dogmàtica; la revista d'idees que cau sovint dins una hipertròfia de la construcció, que l'afany sistematitzador d'uns quants escollits intel·ligentment dotats fa excusable.

Aquestes revistes han d'existir. Compleixen una missió i tenen assignat un rol ben definit.

Hi ha, però, encara, un altre tipus de revista, el tipus ideal de revista. Una revista, la necessitat de la qual —per bé que les nostres simpaties se'n vagin directament vers la revista de combat— sabem comprendre a bastament; una revista, la qual —passant per damunt de les nostres preferències sentimentals— hem somniat tothora; una revista que no tingui l'eixelebrament impulsiu de la revista de combat ni el dogmatisme fred de la revista d'idees, però que tingui l'entusiasme de la primera contingut per la intel·ligència de la se-

gona; una revista que sigui l'exacta fusió de les pures valors intel·lectuals i sensibles que ha concorregut, tothora, en tots els ordres, a la total realització de l'obra per-

fecta; una revista que no sigui — bo i emprant unes classificacions bon xic primàries — ni de dreta ni d'esquerra, sinó de centre; però no el centre buit, banal i vulgar, el just medi desapassionat i mans, sinó un centre amb tota l'audàcia de l'esquerra aliada a tota la reflexió de la dreta: un extrem-centre.

La necessitat d'aquesta revista es fa sentir arreu. La necessitat d'aquesta revista, sobretot, es fa sentir ací, a la nostra terra. I ací, a la nostra terra, un home sol podia dirigir aquesta publicació. I aquest home és Josep M.<sup>a</sup> Junoy; aquest Junoy ric, riquíssim, d'un entusiasme trepidant i d'una embranzida formidable, limitats únicament per les línies precises d'un seny intensament racial; aquest Junoy dotat d'una sensibilitat aguda, agudíssima, una sensibilitat que es desbordaria segurament si no existís el mur de contenció que li oposa la seva intel·ligència poderosa.

Aquest home, avui, abandonant el plàcid repòs de les lectures i la serena calma de la plasmació escrita de les idees i de les imatges, es llença coratjosament a una aventura, una alta aventura cultural: la realització de la revista que tothora hem somniat. Aquesta revista serà una publicació, la consolidació de la qual, segons les pròpies paraules d'en Junoy «implicarà, d'una manera automàtica, un grau de capacitat i de maduresa intel·lectuals que ens posaran al nivell de les col·lectivitats espirituals més riques i escollides». Serà, doncs, una revista que tindrà una destinació puríssima i que serà cridada a omplir una altíssima missió.

Cal, per conseqüent, ajudar el seu fundador, ajudar-lo, encoratjar-lo i procurar per tots els mitjans que el seu noble propòsit es converteixi ben tost en realitat. No dubtem que la seva noble crida serà escoltada i esperem que la frase final de la seva conferència—*els subscriptors tenen la paraula*—! serà contestada, pel bé de la nostra cultura, amb una rara unanimitat. SEBASTIÀ GASCH.



El pintor Rafel M. Padilla a Port de la Selva, mostrant un dels models de les seves natures mortes.

### L'Exposició del Modernisme pictòric català a can Dalmau

Actualment a les Galeries Dalmau és oferta l'avinentsa al públic de contemplar una mostra brillantíssima de l'avantguardisme pictòric català confrontada amb una selecció d'obres d'artistes estrangers de gran vàlua.

Amb ocasió d'aquesta exhibició de teles afiliades a un art pur, vivent i despulat de concessions i d'afalacs al gust degenerat en voga, hem de recomanar a l'espectador profà —sobtat segurament per aquest conjunt que xoca amb les seves habituds treballades i faisonades per una falsa noció de vertader fi de la pintura— que es guardi molt bé de considerar aquestes teles en particular, i l'art d'avantguarda en general, com un fútil desig de destrucció o una pueril dèria de revolució.

La destrucció no és certament la dominant d'aquella pintura que, en gràcia a una major comprensió, seguirem anomenant d'avantguarda. L'art modern no destrueix. L'art modern és essencialment constructiu i no és menat per altre anhel que el de reinstaurar unes valors essencials que varies generacions, adoradores de l'accidental en perjudici de l'essencial, havien arrecanat paulatinament fins a escamotejar-les definitivament, bo i amagant-les sota un munt de preocupacions i d'intencions perfectament alienes a la pintura.



«El Port de Sevilla», per R. M. Padilla.



En efecte, les pures qualitats intel·lectuals i sensibles que han constituït tothora la base essencial i el fonament insubstituïble de l'edifici pictòric, es trobaven — durant l'època immediatament anterior a la reacció que preparà Matisse i que consolidà Picasso — absolutament anulades per la sola preocupació de notar el passatger desposseït del permanent. El mitjà s'havia convertit en fi. Les valors estrictament accidentals de la pintura, de pur pretexte, havien ascendit a objecte. L'etern havia estat foragitat pel transitori.

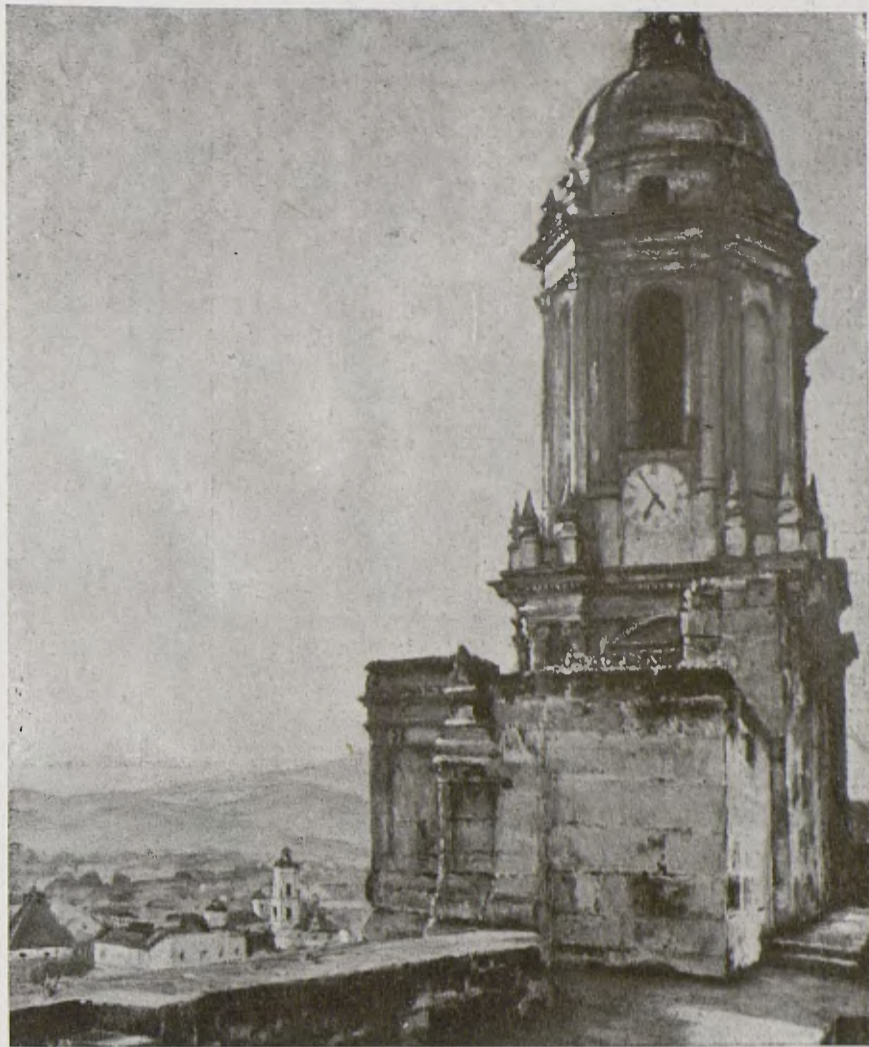
Sortosament, però, l'esforç col·lectiu d'uns quants fogosos lluitadors ha contribuït decisivament a reemplaçar tot en el seu lloc i ha preservat la pintura de caure dins l'estat comàtic més irremeiable. L'art d'avantguarda ha eliminat eficientment de la pintura totes les impureses que contenia i l'ha mostrada, nua i pura, òrfena de tota adulteració desnaturalitzadora. El moviment pictòric modern no és res més que una poderosa embranzida vers un art quinta-essenciat, no és res més que una entusiasta creuada encaminada a posar en relleu l'essencial bo i foragitant l'accidental.

Situat, a desgrat de les apariències, dins la més pura de les tradicions, l'art modern està doncs ben allunyat d'aquella pseudo-innovació i d'aquell pseudo-esnobisme amb què el confonen mants esperits su-

perficials que li assignen un rol perfectament oposat al què en realitat juga dins el panorama pictòric contemporani. La pintura moderna no és res més que la mateixa pintura que han conegut totes les grans èpoques de la Història de l'Art; la mateixa pintura, despullada, però, de totes les preocupacions extra-artístiques que la desfiguraren en mantes ocasions i la prostituïren les més de les vegades. La pintura moderna no és una revolució, sinó una reacció i el més pur dels retorns als anhels que animaren tots els grans mestres en tots els grans moments artístics del passat. No oblidem la frase de Jean Cocteau: «La tradició es disfressa d'època en època; el públic, però, coneix mal la seva mirada i no la reconeix mai sota les seves caretes.»

Ara, per acabar, sols ens resta de constatar que, exposicions com la que aquests dies es pot visitar a can Dalmau, constitueixen el necessari contrapès de les exposicions terriblement grises que ens acostumen a servir amb insubornable assiduïtat la majoria d'artistes catalans i el poderós estimulants que necessita l'exsangüe banalitat ambient. Sols desitgem que aquesta exposició contribueixi a desterrar l'ensopiment que regna. Si ho logra, encara que no sigui més que en petita escala, ens podrem donar per ben satisfets.

SEBASTIÀ GASCH.



«Vista de Còrdova», per R. M. Padilla.

## Any Franciscà

### Concurs de pessebres

Amb motiu del VII centenari de la mort de sant Francesc d'Assís, es convoca un Concurs de Pessebres, a Barcelona, d'acord amb el següent

#### Cartell

I. Un exemplar del «Llibre de les Floretes» de Sant Francesc, edició de luxe il·lustrada per Segrelles, al pessebre que millor pinti la humilitat del lloc o que més tingui sabor franciscà.

II. Reproducció d'una imatge de sant Francesc al pessebre que millor representi algun lloc sagrat (Betlem, Jerusalem, tomba de Raquel, etc.).

III. Una col·lecció de fotografies d'iconografia franciscana al pessebre que millor reproduceixi una escena del Naixement tret d'algun quadre famós o conegut.

IV. Medalla d'or i diploma concedits per l'Associació de Pessebristes, al millor pessebre de nit de lluna.

V. Un artístic pergami al millor pessebre clàssic amb figures dels nostres figuristes del segle XIX, Amadeu, Vallmitjana.

VI. Una col·lecció de figures de pessebre al millor que només consti d'una cova o barraca sola.

VII. Una cistella de torrons, neules i fruita al millor pessebre diminut.

VIII. Una parella d'ocells cantadors al millor pessebre a plena llum.

IX. Diverses joguines al millor pessebre d'infants.

X. Premi de 250 pessetes al millor pessebre modern amb motius populars.

#### CONDICIONS

1.ª Els pessebres poden construir-se amb el material, forma i tamany

que millor convingui al concursant. Dits pessebres hauran d'ésser construïts en qualsevol lloc de Barcelona o dels pobles agregats.

2.ª Els pessebres, els autors dels quals vulguin pendre part en el concurs, hauran d'estar acabats per tot el dia de Sant Tomàs, 21 de desembre, i l'endemà començarà el Jurat a visitar-los. Els que optin al Con-

cur hauran d'avisar per carta al Secretari del Jurat per tot el dia 14 de desembre, endemà de Santa Llúcia, a quin premi aspiren i lloc on podrà ésser visitat el pessebre; també diran si aquest és públic o no.

3.ª El Jurat donarà el seu veredictes el dia de Cap d'Any.

4.ª El Jurat donarà als concursants que ho sol·licitin tota mena d'indicacions i aclaracions pel millor èxit dels pessebres en curs.

5.ª Tota la correspondència haurà d'adreçar-se al secretari del Jurat, Baix de Sant Pere, 18 (Convent de Nostra Senyora de l'Ajuda).

El Jurat qualificador: Joaquim Folch i Torres, President; Joaquim Renart, Francesc Galí, Ramon Sunyer, Frederic Masriera, Manuel Trenchs, Pvre., Vocals; Joan A. Maragall, Secretari.

### Subhasta d'obres d'art i antiguitats

Els dies 16 i 17 del corrent tindrà lloc a les Galeries Malmedé una subhasta de pintures antigues i modernes i altres obres d'art i antiguitats, procedents de la important col·lecció alemanya «Vabrüaner». Els objectes posats en subhasta s'exhibiran al públic durant el matí del diumenge dia 14 i tot el dilluns dia 15



«Jardí d'Andalusia», per R. M. Padilla.



## El Sepulcre de Bellpuig

Heu's aquí el dictamen que l'Acadèmia de Sant Ferran, i en nom d'ella el Prof. D. Elies Tormo, ha donat sobre el sepulcre de D. Ramon Folch de Cardona a Bellpuig (Lleyda).

«Por la Dirección general de Bellas Artes se ha remitido a informe de esta Real Academia el expediente sobre declaración de Monumento nacional del sepulcro del magnate Cardona en Bellpuig. Evacuando la consulta, el ponente formula el siguiente favorable dictamen:

En la parroquia de Bellpuig, provincia de Lérida, se conserva desde el año 1841, en que fué transportado desde el entonces ruinoso convento de los Franciscanos, el magnífico sepulcro de Don Ramón Folch de Cardona, cuyo estudio más circunstanciado va hecho por don Valerio Serra Boldú, en la monografía *Lo convent de Bellpuig*, en «Jochs Florals de Lleyda, 1907», trabajo perfecto y autorizadamente resumido, en la instancia iniciadora de este expediente, por don Jerónimo Martorell en nombre de la Mancomunidad Catalana. Es obra del escultor napolitano Giovanni Merliano da Nola y de excepcional importancia por razones de arte como por razones de historia.

En el primer concepto, acaso por su riqueza y espléndidas decoraciones, merezca un primer lugar entre los sepulcros del Renacimiento en España, aun entrando en la cuenta los más severos, y en casos, más exquisitos, de los monarcas, gran-

des prelados y otros magnates, como el de los Reyes Católicos en Granada, de don Felipe y doña Juana la Loca en la misma capilla real granadina, del príncipe don Juan en Avila, del gran cardenal Mendoza y del segundo cardenal Mendoza en las Catedrales de Toledo y de Sevilla, respectivamente; de Cisneros en Alcalá, del obispo Ruiz en la Penitencia de Toledo, y de

los Fonseca en Coca y en Valencia, y los Enriquez de Ribera en la Universidad de Sevilla. En esta brillante serie de monumentos de estilo italiano del Renacimiento, creaciones de Domenico Fancelli, de Bartolomé Ordóñez, de Jacopo Sansovino acaso, de Pace Gazzini, de Aprilis de Charona y de otros, no desbordó la fantasía cual en el sepulcro de Bellpuig, y no nos mostró el Renacimiento itálico una parangonable riqueza escultórica decorativa: con haber de ser la producción ornamental tan de la predilección inmediata del Renacimiento tan luego españolizado, que vino inmediatamente a vía de triunfal dominación en nuestra Península con el estilo que llamamos plateresco, el propio del reinado de Carlos V.

La dicha singularidad del sepulcro de Bellpuig tiene su explicación llana e inmediata en la procedencia particular de este marmóreo monumento. Nápoles era lugar abonado para enlace entre la genialidad itálica y el genio español, por aquella nota propia, meridional, que caracteriza a la antigua Magna Grecia, al Sur de Italia, en tantos respectos similar a la Península española. Pero acrecentóse extraordinariamente la relación entre ambos países apenas lograda por la política y las armas la unión de todas las coronas de la regia estirpe de Aragón, en forma de haber de reconocer hoy a Nápoles como el principal foco irradiador para España del ideal del Renacimiento, primeramente en el reinado napolitano del rey de Aragón don Alfonso V el Magnánimo, y todavía más en la segunda mitad del reinado de Fernando V el Católico y primera parte del reinado de Carlos V el Emperador. El sepulcro de Bellpuig, con su derroche de gracia, gentileza y magnificencia escultóricas, nos dice en piedra cuál fué el ambiente cultural de Nápoles en el momento de la aceptación cordial de la unión con España: cuando era en Nápoles gloria del humanismo el catalán, que latinizaba su nombre llamándose Chariteo; cuando allá imprimía Torres Naharro su *Propaladia* (otra palabra griega latinizada), libro tan a la cabecera de la admirable serie del teatro español, cuando Garcilaso de la Vega allá escribía, y sobre tema napolitano, su *Flor de Gnido*, a la cabeza de la poesía moderna española, y Juan de Valdés su no-



JOSEP M. JUNOY. L'eminent publicista, fundador de «La Nova Revista» d'art i literatura, ara elegit President del Cercle Artístic de Sant Lluç.

menos inmortal *Diálogo de la Lengua*, a la cabeza de nuestra prosa incomparable.

Reduciéndola a la Historia concreta y precisa que petrificó en el monumento de Bellpuig y de que éste vino a ser, por méritos del Arte, el vivo recuerdo, los mármoles del escultor Merliano se labraron en honra y para perpetuo y glorioso recuerdo de don Ramón, III del nombre, Folch de Cardona, el descendiente y sucesor de los

Anglesolas, señores de Despuig, aunque de la estirpe agnaticia (en rama colateral) de los Duques de Cardona. Fué el Barón de Bellpuig, varón insigne en las armas y en el gobierno: como político uno de los primeros en la brillante falange de los del reinado del Rey Católico, el monarca tan gran maestro de diplomáticos, y como capitán, don Ramón, otro de los que levantaron y auparon al ápice de su nombradía y prestigio a las armas de España. Fueron campo de sus hábiles y felices hazañas Italia y el norte de Africa. En 1505, Almirante de fuerte armada, triunfó en Mazalquivir, en la costa de Berbería; en unos y otros años hizo sentir el peso de la fortaleza y el tino de la prudencia en la Toscana, particularmente en Florencia, Siena y Luca, derrotando después a los franceses en la campaña de 1513, entrando victorioso en el Milanesado, y siendo, por tanto, uno de los admirables obreros de aquel que iba a ser definitivo afianzamiento de la hegemonía española en el centro y el norte de Italia. Fernando el Católico le honró haciéndole uno de sus testamentarios albaceas y Carlos V dándole el Toisón, teniendo en los últimos años de su vida, con singular acierto y feliz administración, el virreinato de Nápoles, el más alto cargo de delegación de poder que en Europa existía, a la cabeza casi, por toda suerte de razones, en la en general gloriosa y siempre prestigiosísima serie, que había de ser dos veces secular, de nuestros virreyes de Nápoles.

Como obra a la vez de Arte y de Historia el espléndido sepulcro estaría aún en Nápoles misma a la cabeza de sus monumentos sepulcrales del Renacimiento. El ponente de este dictamen (que visitó Bellpuig en 1899, Nápoles en 1896 y en 1924) recuerda en abonada e inevitable comparación, el sepulcro del otro de los excelsos virreyes de Nápoles, el del famosísimo don Pedro de Toledo, marqués de Villafranca, obra también del mismo escultor Giovanni Merliano da Nola, la que todos creen obra maestra suya, en San Giacomo degli Spagnuoli: la iglesia de la Casa municipal de la ciudad partenopea. Aun esta importantísima obra, que allá cristaliza el recuerdo del virrey cuyo apellido eternizóse más llanamente en el habla de las gentes con el nombre de la más importante calle

de la ciudad, la «vía Toledo», no alcanza el mérito artístico del sepulcro de Bellpuig, como no lo alcanzan los sepulcros de los Caracciolo en San Giovanni in Carbonara en la misma Nápoles, obra del escultor zaragozano, español digno discípulo de Merliano, Pedro de la Plata.

Por todo lo expuesto, esta Academia entiende debe aconsejar y aconseja a la superioridad que conceda al sepulcro de don Romón de Cardona en Bellpuig (Lérida), objeto de este informe, la categoría de Monumento nacional; y a la vez, recordando la bochornosa historia de la subrepticia enajenación de los sepulcros y las estatuas yacentes góticas de los antepasados del magnate en el otro Bellpuig (Bellpuig de las Avellanias), se atreve a solicitar del poder público la confirmación del derecho común, desde los tiempos romanos general en Europa y en los mismos países musulmanes, del carácter inalienable de los monumentos sepulcrales, cuya venta no puede otorgarse por las instituciones depositarias de ellos sin ofensa al derecho y sin vilipendio para la patria, ante tan ilícito comercio.»

(Aprobado por la Academia en sesión de 23 de octubre.)

## LES EXPOSICIONS

A les Galeries Laictanes, s'ha celebrat, demés de l'Exposició Padilla, dues altres exposicions: l'una és la de quadres del pintor P. Casas Abar-



OBIOLS. — Marquetaria executada pels tallers Badrinas.



OBIOLS. — Marquetaria executada pels tallers Badrinas.





ca, que revela un esforç considerable, dedicat principalment a vèncer les dificultats del dibuix. La tècnica de la pintura del Sr. P. Casas Abarca es situa entre la que és típica dels pintors Carles Vázquez i Martí Garcés. L'esforç personal del pintor l'acolora d'un to peculiar, però que la fa ben distingible, de l'obra dels artistes esmentats.

També exposa el Sr. Zaragoza-Navas una sèrie de teles sobre temes d'interior, de figura i de paisatge, a través de les quals s'observa la brega de l'artista per a dir la realitat tan clara de veure en sa superfície i tan costosa de traduir en pintura.

A la Sala Maragall va obrir-se el dia 13 l'Exposició dels Srs. Izquierdo, pintor, i Domènec Aragonés, escultor, de la qual parlarem en el nostre número vinent.

A les Galeries Areñas, ha estat clausurada darrerament una exposició interessantíssima d'escultures de l'artista català resident a França Joaquim Claret, la majoria d'elles en terra cuita.

Dedicarem un comentari il·lustrat a l'Exposició Claret, en el nostre vinent número.

**QUADERNS DE DIVULGACIÓ ARTÍSTICA DE LA GASETA DE LES ARTS**  
 DIRECTOR: JOAQUIM FOLCH I TORRES

**EL TRESOR ARTÍSTIC DE CATALUNYA**

Ha sortit el primer quadern dedicat a  
**El Retaule dels Revenedors**

Ha sortit el segon quadern  
**Els antics vidres catalans esmaltats**

Formaran aquests quaderns, en sèries, un veritable catàleg artístic monumental de Catalunya

Subscripcions a la col·lecció "GASETA DE LES ARTS"  
 EDITORIAL POLÍGLOTA. — PETRITXOL, 8

**Exposició-venda de pintura antiga «El Camarín»**

En «El Camarín» ha tingut lloc una important exposició i subhasta de pintura antiga, on hi havia obres de remarcable interès. La concurrència fou nombrosa, demostrant la creixença d'un públic d'amateurs en la

nostra ciutat, cada dia més selecte i exigent. Els organitzadors de la exposició-venda, correspongueren amb la presentació d'obres selectes dignes d'aquesta exigència, i per això cal felicitar-los i encoratjar-los en aquesta feina estimulante, que hem d'agrair, car ella ve a fomentar entre nosaltres el col·leccionisme.

**Les pintures de la Seu de Vich**

Estan avançadíssims els treballs de col·locació de les grans teles murals que ha pintat el gran decorador en Josep M.ª Sert per a la catedral de Vich. Té cura de la instal·lació de les teles el nostre amic l'eminent crític i escriptor d'art en Miquel Utrillo. Darrerament Josep M.ª Sert, acompanyat del pintor Massot, el seu ajudant, han estat a Barcelona i a Vich, on han presenciat i intervingut la col·locació de les bellíssimes teles. Nombroses personalitats del nostre món artístic i intel·lectual han visitat la Seu Vigatana, que comença a tenir ja decorat el seu absis amb les magnífiques obres del nostre compatriota, un dels més grans decoradors del temps modern. Les pintures, una vegada col·locades, seran visibles pel públic. Són vàries les societats artístiques i excursionistes que es proposen fer visites col·lectives a Vich per a veure la decoració de l'absis de la Seu, que serà inaugurat per Nadal.

**GASETA DE LES ARTS**

Apareix quinzenalment

EDITORIAL DAVID, Corts, 460 EDITORIAL POLÍGLOTA, Petritxol, 8


Subscripció: Barcelona..... 2 ptes. al mes  
 Península i Amèrica 30 » l'any  
 Altres països..... 36 » »

Número solt:  
 De l'any corrent Ptes. 1'25  
 » anterior » 2

**GUIA DE LES ARTS I DELS ARTISTES**

<p><b>Pintors</b></p> <p>BAIXERAS, DIONÍS ..... CASP, 46.                  BENET, RAFAEL ..... MUNTANER, 1, 2.ª, 1.ª                  BIOSCA, JOAQUIM ..... DIPUTACIÓ, 310.                  CAPMANY, RAMON ..... ESCUDELLERS, 8, TALLER.                  CARLES, D. .... CASP, 56.                  COLOM, JOAN ..... CLARÍS, 99.                  DURAN CAMPS, R. .... DIAGONAL, 335, TALLER.                  ESPINAL, M. A. .... PROVENÇA, 362.                  JUNYENT, OLAGUER .... Bonavista, 22.                  MALLOL, IGNASI ..... P. CLARÀ.—OLOT.                  MASVILA, F. .... Pg. S. JOAN, 133, ESTUDI                  MESTRES, FÈLIX ..... DIPUTACIÓ, 289, 1.ª                  RAURICH, NICOLAU .... BARCELONA, 24 (SARRIÀ)                  RINCON, VICENTS ..... PETRITXOL, 14</p> <p><b>Dibuixants-pintors</b></p> <p>CARDUNETS, ALEXANDRE DIPUTACIÓ, 235, 2.ª, 1.ª</p> <p><b>Escultors</b></p> <p>CLARASÓ, ENRIC ..... GRANADOS, TORRA SANT FRANCESC (SARRIÀ).                  LLIMONA, JOSEP ..... DIAGONAL, 410.                  OTERO, JAUME ..... ARAGÓ, 329.                  VILADOMAT I MASSANES, JOSEP SARDANYOLA.</p> <p><b>Decoració</b></p> <p>LENA, S. A. .... PL. ANTONI LOPEZ, 15, 3.ª, 2.ª</p> <p><b>Decoradors</b></p> <p>BADRINAS, A. .... NEPTÚ, 2 (GRÀCIA).                  BUSQUETS, JOAN ..... PASSEIG DE GRÀCIA, 36.                  CASA «ARTS» ..... SALMERON, 6 i 8.                  LLONGUERAS, JAUME .. RDA. S PERE, 36, 3.ª, 1.ª                  MARCO, SANTIAGO ..... ARAGÓ, 280.                  PALAU, JOSEP ..... MALLORCA, 313.                  PARCERISAS I C.ª ..... E. GRANADOS, 90                  RIGOL, RAMON ..... DIAGONAL, 389.</p> <p><b>Projectistes de jardins</b></p> <p>LLIMONA I BENET, RAFAEL CASA BALIARDA-HORTA                  RIGOL ARTUR ..... PL. TETUÁN, 18, TENDA.</p> <p><b>Acadèmies de dibuix i pintura</b></p> <p>BAIXAS ..... Pl, 1, 1.ª</p> <p><b>Llibreries d'art</b></p> <p>EDITORIAL POLÍGLOTA PETRITXOL, 8.</p> <p><b>Editors de llibres d'art</b></p> <p>EDITORIAL MUNTAÑO-LA, S. A. .... PL. CATALUNYA, 9.</p>	<p><b>Reportatges d'art</b></p> <p>SERRA, FRANCESC ..... SALMERON, 156, 2.ª</p> <p><b>Efectes de dibuix i pintura</b></p> <p>HORTA, MIQUEL ..... AVINYÓ, 7                  TEXIDOR, MODEST ..... RBLA. CATALUNYA, 89.                  TEXIDOR, VÍDUA E. ... RONDA SANT PERE, 16.</p> <p><b>Antiquaris</b></p> <p>COSTACARVAJAL ..... CALL, 28, PRAL.                  ESCLASANS, MARIA .... PIETAT, 10 DAR.ª CATED.                  GALERIA MONTLLOR .. FRENERIA, 5. » »                  QUER FARRÉS, FR.º ... PALLA, 27.                  VALENCIANO, J. .... CORRIBIA, 2.</p> <p><b>Catifes (Manufactura)</b></p> <p>AYMAT, TOMÀS ..... RIUS I TAULET, 21 (SANT CUGAT DEL VALLÈS).</p> <p><b>Ceràmica d'art</b></p> <p>GUARDIOLA, JOSEP ..... MOZART, 6, 1.ª, 2.ª</p> <p><b>Construcció i decoració</b></p> <p>BASTÚS, QUERALTÓ I C.ª. STA. ELENA, 4 i 6.</p> <p><b>Constructors d'obres</b></p> <p>OLIVA MALLOL ..... RDA. S. PERE, 48, 2.ª, 2.ª</p> <p><b>Ebenistes</b></p> <p>BUSQUETS, JOAN ..... P. GRÀCIA, 36.                  HOMAR, G. .... CANUDA, 4.                  ORRI, FREDERIC ..... ARIBAU, 226.                  VAYREDA, RAIMOND... BORRELL I DIPUTACIÓ, 111</p> <p><b>Escultors decoradors</b></p> <p>SOLER, FRANCESC ..... ARIBAU, 224 INTERIOR.</p> <p><b>Escultura religiosa</b></p> <p>CAMPS ARNAU, J. M.ª .. MONTSENY, 77 (GRÀCIA).</p> <p><b>Fusteries artístiques</b></p> <p>CASAS, VÍDUA DE F. ... DIPUTACIÓ, 119-121.                  TARRAGÓ, ENRIC ..... CONSELL DE CENT, 283.</p> <p><b>Galeries d'exposicions</b></p> <p>AREÑAS ..... CORTS, 670.                  GALERIES DALMAU ... P. GRÀCIA, 62.                  GALERIES LAIETANES. CORTS, 613.                  MALMEDÉ, L. .... P. GRÀCIA, 68.                  PINACOTECA, LA ..... CORTS, 644.                  SALA PARÈS (MARAGALL) PETRITXOL, 5</p> <p><b>Joiers</b></p> <p>SUNYER, R. .... CORTS, 660.</p>	<p><b>Lacador</b></p> <p>BRACONS, LLUÍS ..... FOLGAROLES, 46 S. G.</p> <p><b>Làmpares</b></p> <p>BIOSCA I BOTEY ..... RBLA. CATALUNYA, 129.</p> <p><b>Metalls d'art</b></p> <p>BIOSCA I BOTEY ..... RBLA. CATALUNYA, 129.                  CORBERÓ, PERE ..... ARIBAU, 103.</p> <p><b>Miralls</b></p> <p>TERRÉS CAMALÓ, E. ... EXPOSICIÓ: LÀURIA, 9                  TERRÉS CAMALÓ, J. M., s. c. Tallers: VALÈNCIA, 483</p> <p><b>Mobles moderns</b></p> <p>BADRINAS, A. .... NEPTÚ, 2 (GRÀCIA).</p> <p><b>Papers pintats</b></p> <p>GUASCH, FILL DE JOSEP. RAURICH, 8.                  SÀLVIA, FILLS DE SALV... PORTAL DE L'ÀNGEL, 4</p> <p><b>Parquets (fàbriques)</b></p> <p>BASTÚS, QUERALTÓ I C.ª SANTA ELENA, 4 i 6.                  CASAS, VÍDUA DE F. ... DIPUTACIÓ, 119-121.</p> <p><b>Pedra artificial</b></p> <p>MINGUELL, JOAN ..... PARÍS, 209.</p> <p><b>Pintors decoradors</b></p> <p>CASALS PEYPOCH, J. ... ROGER DE FLOR, 164.                  COROMINAS, MANUEL... ASTÚRIES, 14 (GRÀCIA).</p> <p><b>Reproduccions artístiques</b></p> <p>BECHINI, GABRIEL ..... ROGER DE FLOR, 162.                  PRIU, TOMÀS ..... CONSELL DE CENT, 368.                  RENART, J. .... DIPUTACIÓ, 271.</p> <p><b>Tapisseries</b></p> <p>BLANCO BAÑERES, H. ... CALL, 21.</p> <p><b>Tapissers</b></p> <p>BUSQUETS, JOAN ..... PASSEIG DE GRÀCIA, 36.                  GILABERT, JOSEP ..... PASSEIG DE GRÀCIA, 114                  LLOSA, PERFECTE ..... BALMES, 128, TENDA.</p> <p><b>Tapissos (Manufactura)</b></p> <p>AYMAT, TOMÀS ..... RIUS I TAULET, 21 (SANT CUGAT DEL VALLÈS).</p> <p><b>Vidres d'art</b></p> <p>GRANELL I C.ª ..... ENRIC GRANADOS, 46.                  RIGALT, BULBENA I C.ª CASANOVA, 32.                  TERRÉS CAMALÓ, E. ... EXPOSICIÓ: LÀURIA, 9                  TERRÉS CAMALÓ, J. M., s. c. Tallers: VALÈNCIA, 483</p>
---	--	---





**R. SIVNER**  
JOIER  
TEL. 813 - S.P. GRANVIA, 660  
BARCELONA  
CASA FUNDADA L'ANY 1835

**SILLÓ DE REPÓS**  
Patent n.º 93559  
POT GRADUAR-SE A QUATRE POSICIONS  
DIFERENTS A AVENTATJA EN CONFORT  
I EN ECONOMIA AL SILLÓ ADJUSTABLE DE  
FABRICACIÓ ANGLESA

Model A. | Model B.  
Tapissat amb molles | Amb coixins de miraguano

**A. Badrinas**  
Neptú, 2 (G.) BARCELONA



**ANTIGUITATS  
D'ART**  
Call 28 PRAL.  
(CARRER FERNANDO)  
(PLAÇA ST. JAUME)  
BARCELONA

Ha sortit  
La Novel·la d'en "FLAMA"  
**La Rulota**  
LLIBRERIA CATALONIA  
Plaça Catalunya, núm. 17

ANTIGA CASA A. OLIVA  
FUNDADA EN 1885  
**T. Prú Mariné**  
Taller de daurats • Altars • Imatges  
Decoració i reproducció en pasta  
d'objectes d'art antic i modern  
Casa especial per a la restauració  
de retaules antics  
Consell de Cent, 368 TELÉF. 2002 S. P.  
(entre Bruch i Giroua) BARCELONA

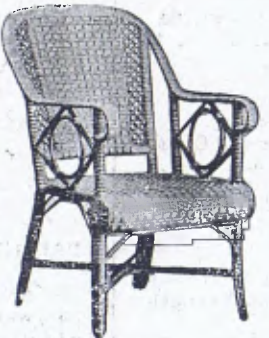
**Granell u**  
Cristall  
Número 46  
Granados  
Tel. 6.  
2684  
VIDRIERES  
Y GRABATS  
D'ART  
CRISTALLS  
Y VIDRES  
PLANS Y CURVATS  
BARCELONA

**LA CIUTAT I LA CASA**  
REVISTA D'ARQUITECTURA,  
ARQUEOLOGIA I BELLS OFICIS  
Corts Catalanes, 754, 1.ª 1.ª  
BARCELONA

**JOAN BUSQUETS**  
Casa fundada l'any 1840  
MOBLES ARTÍSTICS DECORACIÓ  
OBJECTES PER A PRESENT  
Exposició, Despatx i Tallers:  
Passeig de Gràcia, 36 = Tel. 5314 A. = Barcelona



Art • Marcs  
Presentes  
**Sala Parés**  
Petritxol, 5 Teléf. 3523 A.



**MOBLES ARTÍSTICS  
DE ROTEN (JONC)**  
FÀBRICA:  
Passeig de Gràcia, 115  
BARCELONA

BRONZES D'ART  
FERRETERIA I METALLS PER A OBRES  
LÀMPARES  
INSTAL·LACIONS AIGUA I GAS  
**BIOSCA & BOTEY, S. L.**  
VENDES: TALLERS:  
Rambla Catalunya, 129 Roger de Flor, 189  
Teléfono 1228 G. Teléfono 1005 G.

**Compren el llibre  
Per la bellesa de la Llar humil**  
Recull d'orientacions  
Edició del Foment de les  
Arts Decoratives il·lus-  
trada amb 50 làmines en  
negre i colors i un suple-  
ment contenint l'alçada  
i plantes d'un edifici —  
Preu: 18 ptes.

Reproduccions artístiques  
en marbre, pedra, etc.  
Fundició de bronzes a la cera perduda  
**Gabriel Bechini**  
TELÉFON S. P. 120  
Roger de Flor, 162, i Consell de Cent, 430  
Barcelona



**LA PINACOTECA  
GASPÀ ESMATJES**  
• MARCS I GRAVATS •  
EXPOSICIONS PERMANENTS  
Corts, 644 (entre P. Gràcia i Claris). Teléfon 5045 A.  
BARCELONA



LONES, LONETES, LLANETES  
I ALTRES TEIXITS  
TOLDOS, VELAM, BANDERES  
I SIMILARS  
TENDES DE CAMPANYA  
DE DIFERENTS MODELS  
CONFECCIÓ DE TOTA CLASSE  
DE TREBALLS DEL RAM  
**G. ESTAPÉ**  
PASSEIG DE SANT JOAN, NÚM. 8  
TELÉF. 203 - S. P.  
BARCELONA

**G. Homar**  
Mobles  
Làmpares  
Decoració  
Antiguitats  
Canuda, 4 BARCELONA



**A. PADRÓS, S. A.**  
ARQUES INVULNERABLES PER A CAUDALS  
AMB PANY DE SECRET SENSE CLAU  
PREMSSES PER A COPIAR CARTES  
PANYS DE SEGURETAT PER A PORTES DE PIS  
BÀSCULES DE ROMANA SENSE PESOS  
CAMBRES QUIRASSADES AMB COM-  
PARTIMENTS (PER A BANCOS I BANQUERS)  
A PROVA DE FOC, EXPLOSIUS I LLADRES  
Fem tramesa de pressupostos si s'ens demanen  
TALLERS: VALÈNCIA, 501-503 • CASTILLEJOS, 247-249  
DESPATX: RONDA SANT PERE, 21 • BARCELONA